

мережі Facebook. AMBER Alert – сервіс Facebook, який повідомляє про зникнення дітей. Цей цифровий інструмент, визначаючи ваше місце-знаходження, надсилає сповіщення про дітей, які зникли неподалік [3]. AMBER Alert є офіційною назвою американської системи розшуку дітей America's Missing: Broadcast Emergency Response. Вона була названа в пам'ять про дев'ятирічну Ембер Хагерман (Amber Hagerman), яку викрали і вбили у Техасі в 1996 році. У США інформацію системи AMBER Alert передають через радіо та телебачення, електронну пошту, смс, електронні дорожні табло. Крім того, AMBER Alert співпрацює з компаніями Google, Bing и Facebook. Сповіщення про зниклих дітей з'являються у соціальних мережах, картах, пошуковиках [4].

Список бібліографічних посилань

1. The Committee for Missing Children, Inc. 2021. URL: <https://findthekids.org/2021/06/how-many-missing-children-are-found-each-year/>
2. The National Center for Missing & Exploited Children. Law-Enforcement Policy and Procedures for Reports of Missing and Abducted Children. 2011. URL: <https://www.missingkids.org/content/dam/missingkids/pdfs/Law%20Enforcement%20Missing%20Child%20Policy.pdf>
3. Нацполіція разом із Facebook запускає систему сповіщення, яка сприятиме розшуку зниклих дітей. *Офіційний сайт Національної поліції*. 2021. URL: <https://www.npu.gov.ua/news/preventivna-robota/naczpolicziya-razom-iz-Facebook-zapuskaje-sistemu-spovishheniya-yaka-spriyatime-rozshuku-zniklix-ditej/>
4. AMBER Alert – Нацполіція спільно із Facebook запускає систему розшуку зниклих дітей. Харківська правозахисна група. 2021. URL: <https://khpg.org/1608809567>.

УДК 159.9

Ольга Вікторівна МЕДВЕДЄВА,

кандидат соціологічних наук,

кафедра педагогіки та психології факультету № 3,

Харківський національний університет внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4445-7355>

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРВИННОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ

Під час бойових дій війна оселяється всередині кожного з нас. Навчитися приймати жакливі події не так просто, але найкраще для психіки – звикнути до нових реалій. Незважаючи на те, що наша

психіка здатна адаптуватися під будь-які складнощі, кожен день бойових дій не проходить безслідно, виснажує нас фізично та психологічно, позначається на ментальному та психічному здоров'ї загалом. Особливе значення у цьому контексті має зовнішня психологічна підтримка, особливо дітей як найбільш беззахисної групи щодо ресурсів самодопомоги у кризових ситуаціях.

Психологами сьогодні накопичено значний досвід та рекомендації щодо психологічної допомоги дітям-жертвам війни, що призначені батьківській аудиторії й мають пролонгований характер. Втім нагальною є потреба в аналізі й узагальненні сучасних напрацювань у сфері екстреної первинної психологічної допомоги дитині під час воєнних дій, які також можуть бути використані спеціальними суб'єктами, які контактують із цією віковою категорією завдяки своїм професійним обов'язкам, зокрема й працівниками поліції.

За ступенем впливу травмуючого фактору дітей можна класифікувати наступним чином: а) діти, які були безпосередніми очевидцями тяжких військових дій (обстрілів, бомбардувань); б) діти, які втратили у наслідок війни когось із родини, близького оточення, друзів; в) діти, які відчували суттєву зовнішню загрозу втрати безпечного середовища чи життя (загроза обстрілу чи бомбардування, знаходження поряд з зоною воєнного конфлікту або безпосередньо у ній але без спостереження сцен війни); г) діти, які травмовані втратою стабільності чи безпеки через тривожну поведінку найближчого оточення, брак інформації про те, що відбувається, через необхідність переселення зі звичного середовища тощо [1, с. 47]. Реакції на кризову ситуацію в дітей різних вікових категорій є різними. Відповідно, різними є ризики в таких ситуаціях, а також потреби виходу з них. Екстремальна ситуація для тих, хто її переживає, може стати кризовою, стресовою, травматичною і викликати відповідно кризи, стрес або психотравму. Залежно від тяжкості травматичних подій типовими стають такі види реагування, зокрема й у дітей: без ознак порушення адаптації; непатологічна психічна адаптація – гостра стресова реакція; патологічна психічна дезадаптація; адаптаційні розлади, що відповідає різному ступеню включеності в травмуючі події. Відчуття тривоги, страху і пригнічення під час таких невизначених часів як війна, є невідворотними.

Фахівці рекомендують дотримуватися певних принципів надання первинної психологічної допомоги дитині під час воєнних дій, це принципи:

- невідкладності – надавати допомогу якнайшвидше: що більше часу мине після травмування, то ймовірніше, що у дитини виникне посттравматичний стресовий розлад;

- наближеності до місця подій – надавати допомогу безпосередньо на місці або у звичній обстановці й соціальному оточенні – у будинку, лікарні чи сховищі, тобто там, де сім'я та дитина перебуває одразу після події;

- очікування, що нормальний стан відновиться – підтримувати впевненість потерпілих у тому, що все нормалізується;

- єдності психологічного впливу – надавати допомогу має одна й та сама людина відповідно до уніфікованої процедури психологічної допомоги;

- простоти психологічного впливу – відвести дитину від джерела травми, дати їй змогу вимитися, поїсти й відпочити у безпечному місці, поспілкуватися про подію за бажанням [2].

Крім того, слід пам'ятати про загальні настанови щодо надання першої психологічної допомоги: *дивитися* – спостерігати за станом дітей, умовами їхньої безпеки тощо; *слухати* – з'ясовувати потреби, переживання, необхідність підтримки тощо; *спрямовувати* – допомагати задовольняти основні потреби, емоційно справлятися із ситуацією, контактувати з необхідними службами підтримки.

Загалом перша психологічна допомога – це сукупність короткострокових заходів підтримки та практичної допомоги людям, які відчувають страждання й потребу з метою регуляції актуального психологічного, психофізіологічного стану та негативних емоційних переживань, пов'язаних з кризовою чи надзвичайною подією. Діти, які стали свідками бойових дій, дістали стрес, побачивши акти насильства, застосування зброї або смерть людини, потребують особливого підходу. Важливими етапами психологічної допомоги дітям є: 1) відновлення відчуття безпеки; 2) відновлення та зміцнення психологічних ресурсів дитини; 3) створення умов для прояву та копіювання негативних переживань; 4) психологічний супровід та реабілітація. Відповідно до цих стадій та означених принципів має розгортатися й алгоритм екстреної психологічної допомоги.

1. Заспокоїти (особливо діти допідліткового віку). Основне для дитини, яка перебуває в кризовому стані, – наявність поряд урівноважених дорослих. Назвіть своє ім'я і скажіть, що прийшли допомогти. Слід бути чутливими до потреб дитини: не наполягати на допомозі, однак бути готовими надати її. Першочергово необхідно задовольнити базові потреби (вмити дитину, дати їй випити води/їжу, зводити до вбиральні, вкрити ковдрою, забезпечити фізичний контакт у межах особистих кордонів та підтримку: взяти за руку, обійняти за плечі, трохи пригорнути, посадити на коліна).

2. Безпечне середовище. Необхідно забезпечити дитину від трагічних сцен або розповідей очевидців, від розпитування сторонніми

про травмуючі події тощо. Намагайтеся не розлучати її з тими, хто піклується про неї – із братами, сестрами, близькими. Дорослому потрібно продемонструвати надійність, можна сказати наступні фрази: подивися на мене, дивись у мої очі; дихай як я, зроби вдих-видих; я поряд, я бачу, що тобі страшно, я тебе розумію; я поряд з тобою, ти злякався, зараз ти в безпеці; я роблю все аби захистити тебе. Запитайте дитину, що її турбує, чого вона боїться, підтримуйте її, обговоріть, як поводитися, щоб бути в безпеці. Під час розмови намагайтеся перебувати на рівні її очей.

3. Інформування. Чесно повідомити про ситуацію у такий спосіб, який є зрозумілим для дитини певного віку, вона повинна мати інформацію про те, що відбувається. Поінформувати про наступні дії, окреслити що буде відбуватись з нею у подальшому. Дорослі мають бути відкритими для дітей, щоб вони могли ставити запитання і отримати відповіді, а також обговорювати свої переживання. Зазначити, що зараз дуже важливо робити те, що ви говорите. Повідомити про смерть батька чи матері має найближчий для дитини дорослий, той кого дитина добре знає, кому довіряє і бажано той, із ким вона проживає.

4. Емоційна підтримка. Демонструйте емпатію та терплячість. Запевніть дитину в тому, що ставитесь до її переживань серйозно, що вони нормальні у цій ситуації. Запитайте дитину, як вона себе почуває. Скажіть, що знайомі з дітьми, які зазнали таких самих випробувань, і що вони з ними справились: «Я знаю одного сміливого хлопчика, який пережив таку саму ситуацію». Дозвольте дитині сумувати, не чекайте, що вона виявиться сильною. Вислуховуйте думки і страхи дитини без осуду. Всілякі схвалення підтримують самооцінку.

5. Перенаправлення та координація. За потреби здійснити перенаправлення до фахівців медичної, соціальної, юридичної, психологічної та інших служб підтримки та допомоги.

Мільйони українських дітей змушені жити у новій реальності війни. Їхнє життя та безпека безпосередньо залежать від того, чи допомагають їм у складній ситуації. Війна – це психологічна травма, яка має відкладений ефект. Щоб навчитись жити заново, знадобляться роки та допомога кваліфікованих психологів. Тому перспективними дослідженнями у цьому контексті мають стати розробки, присвячені стратегічним програмам фахової консультативно-психологічної, психокорекційної, психотерапевтичної та реабілітаційної роботи з дітьми, дорослими, сім'ями, які стали жертвами воєнних подій в Україні.

Список бібліографічних посилань

1. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос та ін.; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ: ТОВ «Видавництво «Логос». 2015. 207 с.

2. Первинна психологічна допомога під час війни: правила й принципи. 18.03.2022 р. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/3039-pervinna-psihologchna-dopomoga-pd-chas-vyni-pravila-y-printsipi>.

УДК 341.215

Вікторія Анатоліївна МЕЛЬНИК,

кандидат юридичних наук, доцент,

Харківський національний університет внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1148-6988>

ЩОДО КОЛІЗІЙНОСТІ КАТЕГОРІЙ «ГРОМАДСЬКИЙ ПОРЯДОК І БЕЗПЕКА» ТА «ПУБЛІЧНИЙ ПОРЯДОК І БЕЗПЕКА» В НАЦІОНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Україні як правовій демократичній державі, яка відповідно до Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої безпеки» від 01.07.2010 року № 2411-VI визначає однією із правових засад забезпечення інтеграції в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі [1], необхідним є привести використання юридичних конструкцій в національному законодавстві у відповідності з термінологією, що використовується в Конституції України та міжнародному праві, а також надати їм юридичного визначення. У межах даного дослідження ми не зможемо охопити широкий спектр правових категорій, що потребують опрацювання задля уникнення колізій у чинному законодавстві, тож, з огляду на зазначене пропонуємо розглянути використання таких правових категорій у національному законодавстві як «громадський порядок і безпека» і «публічний порядок і безпека», які в умовах сьогодення є актуальними.

Розглядаючи дані поняття зазначимо наукові твердження щодо їх визначення. Так, у межах дослідження Г. В. Джагупова зазначено наукові твердження А. В. Серьогіна та Л.Л. Попова, які «громадську безпеку визначають як систему зв'язків і відносин, що складаються відповідно до техніко-юридичних норм, при використанні об'єктів, що представляють підвищену небезпеку для життя і здоров'я людей,